

MÜŞAHİDƏÇİDƏN KÖMƏKÇİYƏ

Axı mən nə edə bilərəm?

Mövzu: Sülh və təhlükəsizlik, zorakılıq.

Çətinlik səviyyəsi: 2-ci səviyyə

Yaş həddi: 7-13 yaş

Vaxt: 60 dəqiqə

İştirakçı sayı: 4-24 uşaq

Şərh: Uşaqlar həyatlarında baş vermiş hadisələri danışır. Elə situasiyalar ki, orada uşaqlar qurban, təhqir edən, müşahidəçi və ya köməkçi rolunda olublar.

Oyun növü: Hekayələr danışmaq və müzakirə

Məqsədlər:

- Hər bir insanın həyatda müxtəlif cür zorakılıqla rast gələ biləcəyini izah etmək.
- Bir-birinə hörmət və müdafiə etmək məsuliyyətini vurğulamaq.
- “Köməkçi” olmağın nə olduğu haqqında düşünmək.

Hazırlıq: diskussiya keçirmək təlimatının hər qrup üçün sürətini çıxardın.

Resurslar:

- Böyük ölçüdə kağızlar və markerlər və ya lövhə və təbaşir.
- Əlavə vəsait: diskussiya keçirmək təlimatı

Təlimat

1. Uşaqlara xatırladın ki, yalnız fiziki zolakılıq yox, həm də psixoloji zorakılıq insan hüquqlarının pozulmasıdır. Pis və kobud rəftara misal gətirməklərini xahiş edin.
2. Uşaqları 3-4 nəfərlik kiçik qruplara bölün. Oyunun qaydalarını izah edin və hər şeyin aydın olduğundan əmin olun.

a. Hər iştirakçı müşahidə etdiyi zorakılıq və kobud rəftar haqqında danışmalıdır:

1) Kiminləsə kobud rəftar edildiyini və ya kiminsə xətrinə haqsız yerə dəyildiyini gördünüzsə;

2) Özünüz kimisə incitmişinizsə və ya sizi kimsə haqsız yerə incitmişdirsə;

3) Kiməsə qarşı pis rəftar olunduğuna və heç kimin həmin şəxsə kömək etmədiyinə şahid olmusunuzsa;

4) Kiminsə kobud rəftar olunan insana kömək etdiyini görmüsünüzsə.

Hər situasiyaya bir misal çəkməklərini xahiş edin. Heç kəs danışdığı hekayəyə görə cəzalandırılmamalıdır.

b. Oyunun bu hissəsinə 15 dəqiqəniz olacaq. Şagirdlər danışmağa başlamazdan öncə sakitcə oturub nə demək istədikləri haqqında düşünsünlər.

Qeyd: Əgər uşaqlar oxuya bilirlərsə, onları çütlərə bölün və diskussiyaya nəzarət etmək məqsədi ilə hər çütlüyə 4 kvadrat kağızda yazılmış 4 situasiya paylayın.

3. Uşaqları müşahidə etdiklərini müzakirə etmək üçün yenə bir qrupa yığın. Əvvəlcə uşaqlardan zorakılıq gördükləri situasiyaları misal cəkməyi xahiş edin. Bu situasiyalarda kimin müşahidəci, kimin iştirakçı olduğunu ayırmayın. Hamısını aşağıda verilmiş cədvəldə “zorakılıq” yazılan bölməyə daxil edin.

4. Sonra isə “köməkçi” kateqoriyasına uyğun olan situasiyaları misal cəkməklərini xahiş edin.

5. Nəhayət, ”müşahidəçi” kateqoriyasına aid misal cəkməklərini xahiş edin.

Sual verin: “Bəzi situasiyalarda nə etmək olar ki, “müşahidəci” deyil “köməkçi” olaq?” Onların cavablarını cədvələ yazın.

a. Variant: 3-cü addımdakı situasiyalardan istifadə edin və onlara necə kömək etmək lazım olduğunu soruşun. Cavabları qeyd edin.

Təhlil və qiymətləndirmə

1. Oyunun 5-ci addımındakı kömək siyahısını səsləndirin. İnsanların necə insan hüquqlarının müdafiəsində “köməkçi” olmaqlarını müzakirə edin.

Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkişafı İnstitutu / Müşahidəçidən köməkçiyə (c) “Kompasito”

a. Hansı təklifləri həyata keçirmək asan idi? Hansılar çətin idi?

b. Siyahıda sizin edə biləcəyiniz işlər var idimi?

c. İnsanları “köməkçi” olmaqdan nə yayındırır?

d. Əgər “köməkçi” “müşahidəciyə” nisbətən çoxluq təşkil etsəydi, insan hüquqlarının müdafiəsinə yaxşı təsir edərdimi?

2. Suallar verərək bizim bir-birimizə necə kömək edə biləcəyimizi müzakirə edin.

a. İnsan hüquqlarının müdafiəsində “köməkçi” olan insanın hansı bilik və bacarıqları olmalıdır?

b. İnsan hüquqlarını müdafiə edən insanlara necə dəstək ola bilərik?

c. Bizim qrup üzvlərimizin “köməkçi” olmaları üçün nə edə bilərik?

3. Nəticə olaraq elan edin ki, birinə qarşı kobud rəftar və ya uşaqlara qarşı zorakılıq insan hüquqlarının pozulmasıdır. Bu dünyanın hər yanında baş verə bilər. İnsan hüquqlarını öyrənmək həm də insan hüquqlarının müdafiəsinin necə təmin edilməsi deməkdir. Biz insan hüquqlarının pozulmasını dayandıra bilmərik, amma bir-birimizə kömək edə bilərik.

Davam etmək üçün təkliflər

“İncidən sözlər” oyunu uşaqların davranışını təhlil edir və bu mövzuları real həyatla uyğunlaşdırır.

İdeyalar

Əgər sizin qrupunuz əməkdaşlıq üçün davranış qaydaları tərtib edibsə, “köməkçinin” davranışını bu qaydalara necə uyğunlaşdırmalı olduğunu müzakirə edin.

Müəllim üçün məsləhətlər

- Uşaqlar üçün tapşırıqın aydın olduğunu və hər bir iştirakçının fikri dinlənildiyini öyrənmək məqsədi ilə qruplara nəzarət edin.
- Uşaqların şahid olduqları situasiyaları müzakirə edin, həmin an keçirdikləri hissləri deyil.

- Bu oyunu daha öncə işlədiyiniz uşaqlarla keçirin. Oyundan qabaq təhlükəsiz və güvənli ortam yaratmaq çox vacibdir.

Diskussiya keçirmək üçün əlavə tövsiyələr

Kimisə incitdiklərini nə vaxt gördünüz?	Siz nə vaxt incidənlərdən biri olmusunuz?
Kimisə incitdiklərini və heç kimin həmin şəxsə kömək etmədiyini nə vaxt görmüsünüz?	İncidilənə kömək edildiyini nə vaxt görmüsünüz?

Cədvəl

Hüquq pozuntusu (zorakılıq)	Nə etmək olar?